

Cykelturisme i Tyskland

Nøgletal, indsatser og aktører

Dato 20. marts 2023
Dokument 23/00125-1
Side 1/34

Indhold

Introduktion	3
Baggrund	3
Metode	3
Opsamling	4
Cykelturismekulturen i Tyskland	5
Historisk perspektiv	5
Tysk cykelturisme anno 2022	6
Cykler	7
Hvorfor cykelferie og med hvem	8
Cyklisternes forbrug	9
Hvad prioriterer de tyske cykelturister på ruterne	10
Cykelferieformer	11
Cykelferiedestinationer	12
Udvikling i cykelturisme i Tyskland	15
Det tyske cykelrutenet	17
Cykelmedtagning	20
Cykel og bil	20
Cykel og tog	21
Organisering og finansiering af cykelturisme i Tyskland	24
Aktører	24
Finansiering	26
Formidling af mulighederne for cykelturister i Tyskland	27
Deutschland per Rad entdecken	27
Bett+Bike	31
D-routen	32
Kilder	33

Introduktion

Baggrund

Antallet af cykelturister i Tyskland har været stigende i løbet af de sidste 10 år. Vejdirektoratet har derfor gennemført en kortlægning af, hvordan man arbejder med fremme af cykelturisme i Tyskland. Dette for at kunne vurdere, om der er tiltag, som med fordel kan implementeres i Danmark.

Rapporten redegør for følgende:

- Cykelturismekulturen i Tyskland
- Hvad tyske cykelturister prioriterer
- Tyskernes foretrukne cykelferieformer og destinationer
- Det tyske cykelrutenet
- Cykelmedtagning i Tyskland
- Udviklingen i antallet af tyske cykelturister
- Hvordan cykelturisme er organiseret i Tyskland
- Hvordan cykelturisme er finansieret i Tyskland
- Hvilke tiltag, der er gennemført og planlagt gennemført for at øge cykelturismen i Tyskland
- Hvordan mulighederne for cykelturister formidles og markedsføres i Tyskland.

Metode

Rapporten er blevet til gennem en kombination af interviews med relevante organisationer i Tyskland og desk-research i relevante rapporter.

Der er gennemført seks interviews og anvendt 23 skriftlige kilder. En oversigt over disse findes bagest i rapporten.

Opsamling

Cykelturisme er en branche i vækst i Tyskland – cykelturisterne er midaldrende par, der gerne vil ud at opleve Tyskland på cykel. De har penge og bruger dem gerne på oplevelser på to hjul.

Der er en stigning i dagsture og kortere cykelferier og ture med base, men hovedparten af cykelturisterne kører fortsat på langfart fra sted til sted, men ønsker at bo og spise godt undervejs. De mest populære ruter i Tyskland er ca. 160 km lange og følger typisk de store floder.

Udviklingen af cykelturismen i Tyskland er drevet af et ønske om at skabe arbejdspladser og vækst uden for de store byer. Og der er mange penge og arbejdspladser at hente i cykelturisme. For hver € tyskerne investerer i cykelturisme, får de tre igen. Bundeslandene finansierer, og regionale turistorganisationer udvikler, skaber og markedsfører ruterne, og destinationerne og lokale operatører driver dem som en forretning og honoreres efter succes.

Hvor regionale turistorganisationer er centrale aktører ude i landet, er ADFC, det tyske cyklistforbund, en helt central aktør på nationalt niveau. ADFC sikrer en uafhængig klassificering af ruterne, certificerer cykelvenlige overnatningssteder og sørger for at samle og formidle de mange tilbud til cykelturister i Tyskland både online og i en trykt publikation.

På nationalt offentligt niveau er man først inden for de sidste år begyndt med en proaktivt og målrettet indsats for at fremme cykelturisme primært gennem støtte til cykelinfrastruktur.

Cykelturismekulturen i Tyskland

Historisk perspektiv

Foto: Tysk cykelrutekort fra 1930-erne.

De første kort til tyske cykelturister udkom i 1930'erne, men cykelturisme som rejseform startede først rigtigt i Tyskland i 1970'erne.

I 1970'erne var bilen på fremmarch overalt, men hippierne søgte cyklen som en billig og miljøvenlig ferieform. Det inspirerede midaldrende par fra middelklassen til at gøre det samme.

I 1980'erne begyndte der for alvor at komme gang i cykelturismen. Der blev udgivet guidebøger med kort, og en ordning, hvor man kunne overnatte hos lokale, blev udviklet.

Igennem 80'erne og 90'erne blev der også sat gang i etablering og afmærkningen af cykelruter, og der opstod over 1.000 ruter. Især i det tidligere Østtyskland skete der meget i 90'erne, eftersom der under DDR næsten ikke blev bygget cykelinfrastruktur.¹

¹ Burkhard Stork 17.11.22, og Fahrradbibliothek Dresden 2022

Tysk cykelturisme anno 2022

Cyklen er det tredje mest anvendte transportmiddel i Tyskland efter bilen og kollektiv transport.

I en stor undersøgelse i Tyskland blandt over 10.000 respondenter svarer 82%, at de cykler mellem "en gang imellem" til "regelmæssigt". 78% af disse bruger cykling til dagligdagens gøremål, 68% bruger den til dagsture og 41% til sport. 24% af de adspurgte havde købt en ny cykel i 2021.

Der er dog betydelig mindre hverdagscykling i Tyskland end i Danmark. Tyskerne forbinder i langt højere grad cykling med fritid og sport, end vi gør i Danmark.

Cycling in general

82% of Germans cycle occasionally to regularly.

24% bought a new bicycle in 2021. Almost half of the new bicycles purchased were an e-bike (49%).

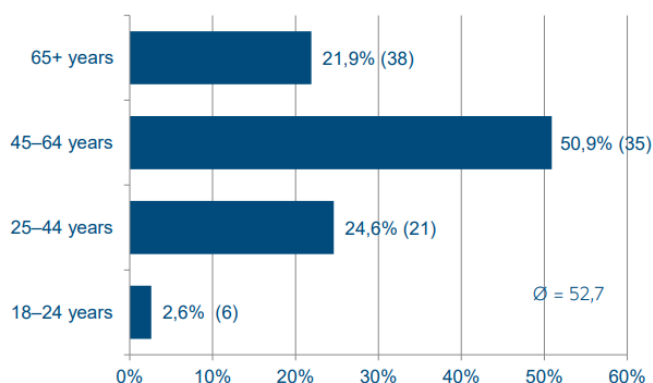
Figur 1: Data over hvad cyklende tyskerne bruger cyklen til. Baseret på 10.269 spørgeskemaer distribueret til et bredt spektrum af den tyske befolkning (ikke kun cykelturister).²

² ADFC 2022, side 3

I forhold til gruppen cykelturister er 60% mænd, og gennemsnitsalderen for en tysk cykelturist er 53 år.³

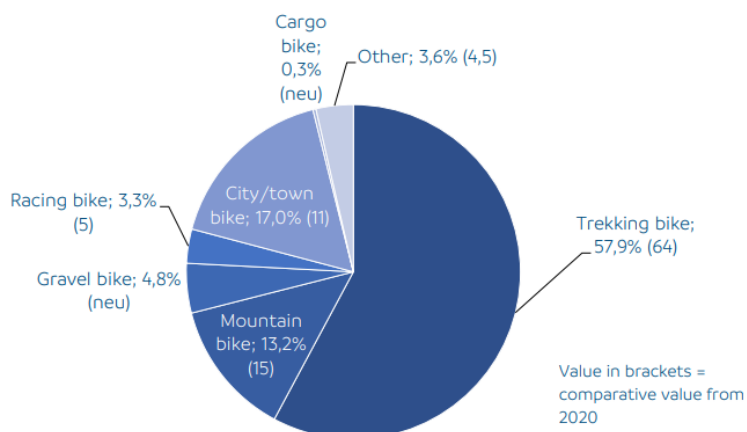
... 60% male
... 40% female
... an average of 53 years old.

Figur 2: Tyske cykelturisters køn og alder. Cykelturister omfatter her kun cykelturister, der tager på længere rejser.⁴

Cykler

De tyske cykelturister køber cykler af høj kvalitet. Trekking-cykler (almindelige cykler, hvor man sidder i oprejst position) er de mest anvendte blandt tyskerne (58%), men også citybikes og mountain bikes er populære blandt cykelturisterne. Det er således ikke meget specialiserede cykler, som anvendes.

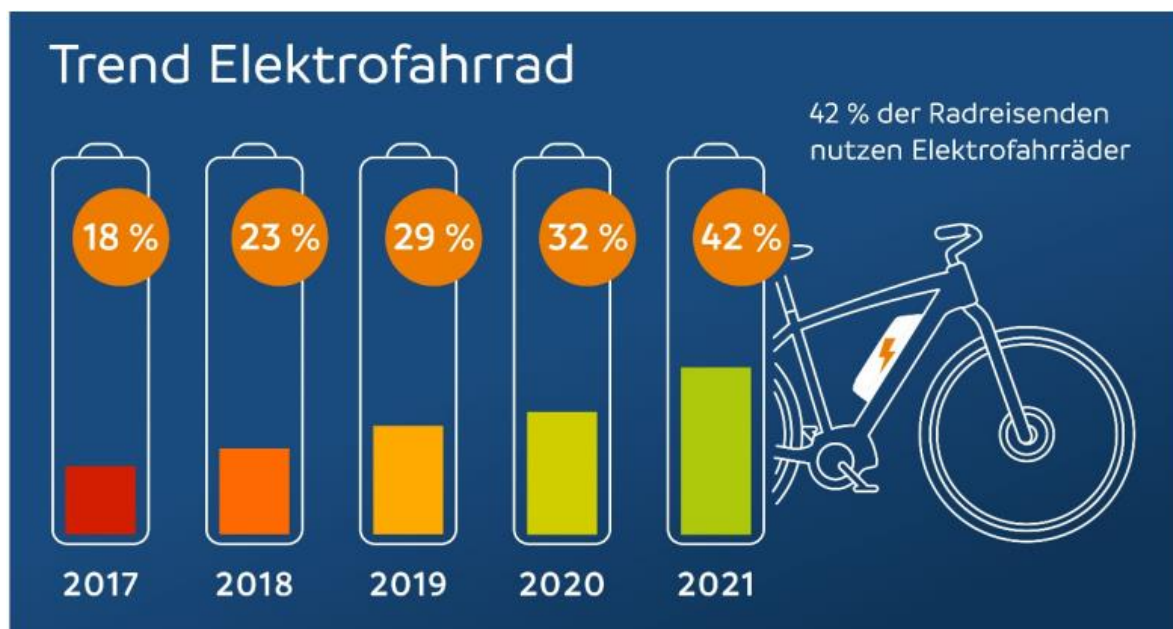
Figur 3: Fordeling af cykeltyper brugt til cykelturisme i 2021.⁵

³ VisitDenmark, 2021 og ADFC, 2022

⁴ ADFC 2022, side 6

⁵ ADFC 2022, side 9

Elcyklen er populær blandt de tyske cykelturister. 42% af cykelturisterne kører i dag på elcykel. Det er mere end en fordobling de sidste 5 år. Omkring halvdelen af alle cykler solgt i Tyskland i 2021 var elcykler.⁶

Figur 4: Udvikling i brugen af elcykel af cykelturister fra 2017-2021.⁷

Cykelsalget i Tyskland er stærkt sæsoninflueret, hvilket understøtter, at cykling af mange tyskere ses som en fritidsaktivitet, som dyrkes hen over foråret og sommeren.⁸

Hvorfor cykelferie og med hvem

De tre primære årsager til, at tyskerne vælger cykelferie, er:

- At opleve deres land og dets folk (81%)
- At ville have en aktiv ferie (67%)
- At cykelferie er en miljøvenlig rejseform (52%)
- At cykelferie er en sund ferieform (48%).⁹

Cykelturisme er primært en paraktivitet i Tyskland. Over halvdelen af cykelturisterne tager på cykelferie med deres partner. Herefter kommer venner. Kun 4% af de tyske cykelturister rejser med børn.

- 54% rejser med deres partner
- 27% rejser med venner
- 21% rejser alene

⁶ Burkhard Stork, den 16.11.22, og ADFC 2022

⁷ ADFC 2022, side 9

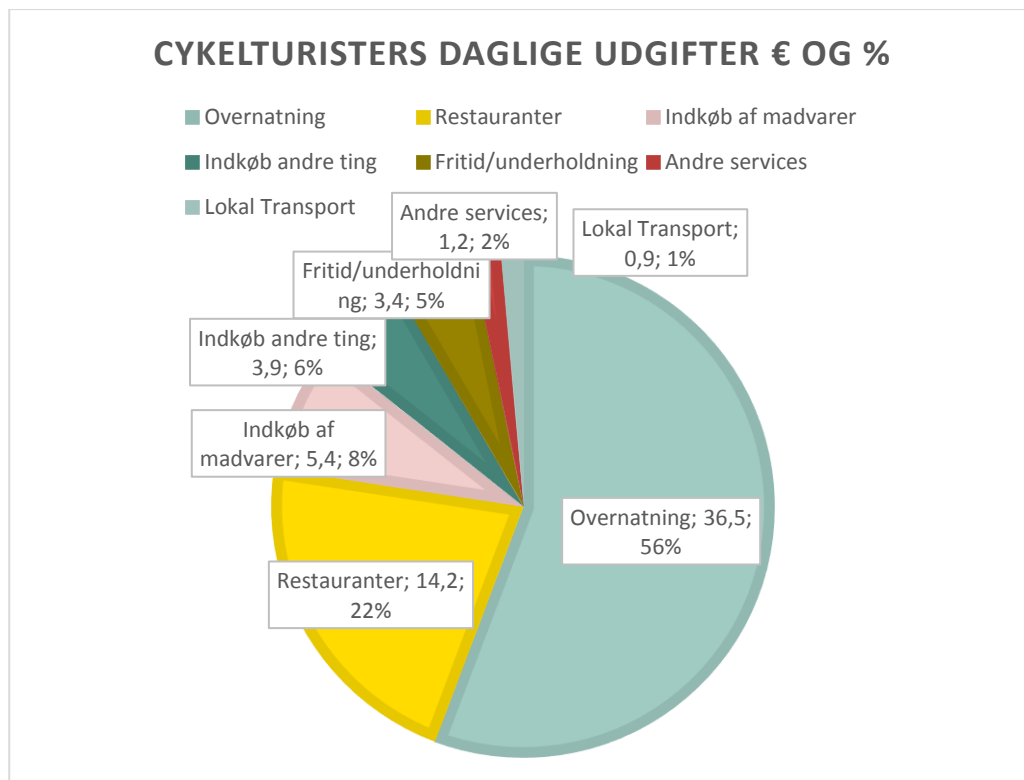
⁸ Burkhard Stork, 17.11.22 og Jesper Pørksen, den 2.11.22

⁹ ADFC 2022, side 7

- 16% rejser i en gruppe
- 4% rejser med børn.¹⁰

Cyklisternes forbrug

Cykelturisme er en god forretning – dagsturisterne lægger ca. 20 € om dagen, og dette beløb stiger til 70 €, når de overnatter.¹¹

Figur 5: En gennemsnitlig cykelturists daglige udgifter per dag i 2011. Samlede udgifter 65,50 € /dag. Nyere tal er ikke tilgængelige, men de er angiveligt højere (ca. 70€ ifølge flere af de mundtlige kilder), men med nogenlunde den samme fordeling.¹²

Midaldrende par fra middel/øvre middelklasse udgør hovedparten af cykelturisterne, og denne gruppe har midler til rådighed. På nogle ruter er efterspørgslen så stor, at priserne er steget voldsomt. Fx er Bodenseeruten blevet så populær, at man skal booke hoteller et halvt år i forvejen. Det er også blevet så dyrt, at børnefamilier ikke har råd til at overnatte der. Derfor er der blevet oprettet lokale "høhoteller", hvor familier kan sove gratis i høet i laderne på gårde i området for fortsat at kunne tiltrække børnefamilierne.¹³

¹⁰ ADFC 2021, side 16. Summerer til over 100 procent, da man kunne vælge flere svarmuligheder.

¹¹ Iris Hegemann, 14.11.22

¹² TMB, Radverkehrsanalyse Brandenburg 2011, s. 22 og 30

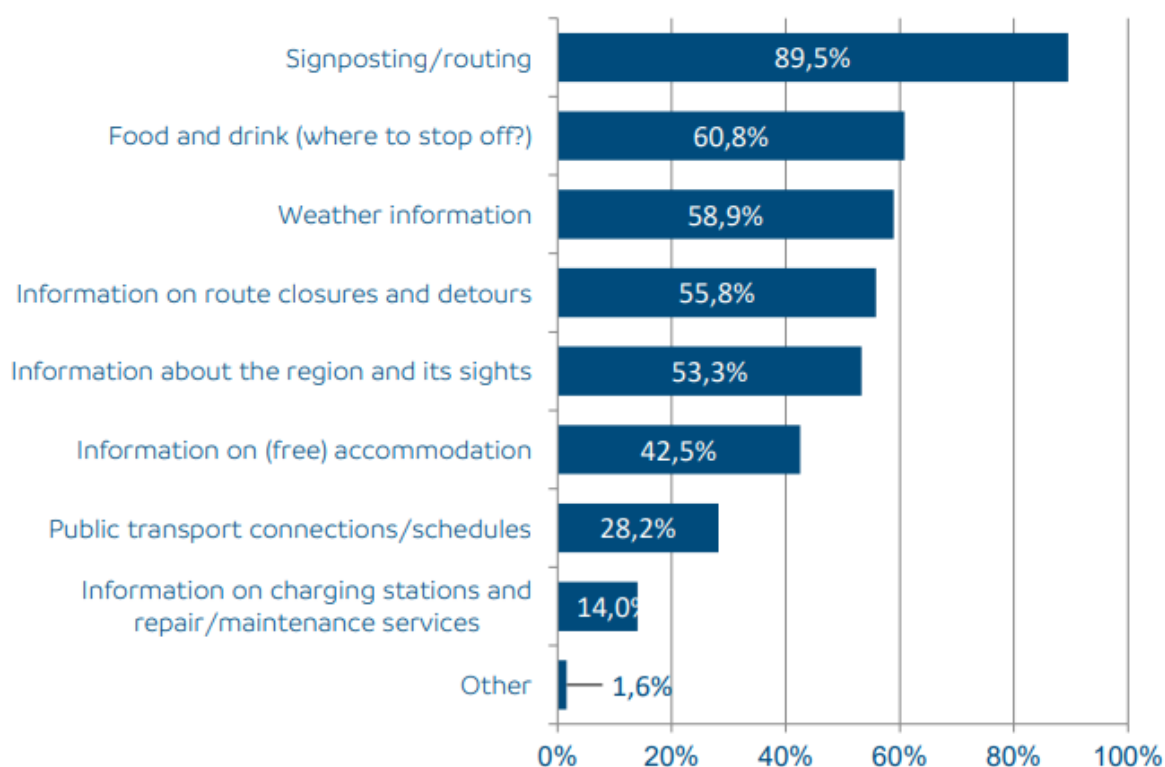
¹³ Iris Hegemann, den 14.11.22

Hvad prioriterer de tyske cykelturister på ruterne

Tyske cykelturister prioriterer følgende 5 forhold højest:

1. God skiltning på ruterne (90%)
2. Mad og drikke (61%)
3. Vejrinformation (59%)
4. Information om vejlukninger og omlægninger af ruter (56%)
5. Information om regionen og dets attraktioner (54%).

What kinds of information do cycle tourists need while on the road?

Figur 6: Hvilken slags information har cykelturister brug for, mens de er på farten? ¹⁴

Cykelturister prioriterer følgende på dagsture:

- God cykelinfrastruktur, fx vejens overflade og bredde (70%)
- Trafiksikkerhed, fx separate ruter med mindre trafik (66%)
- Seværdigheder/attraktioner langs ruten (66%)
- Gastronomiske tilbud (40%)
- Let topografi, flad rute (29%)
- Til gængelighed til offentlig transport (22%)
- Rutens tematiske tilbud (20%)

¹⁴ ADFC 2022, side 11

- Udfordrende topografi, bakkede sektioner (12%).

Cykelturister prioriterer på længere ture:

- Seværdigheder/attraktioner langs ruten (71%)
- Trafiksikkerhed, fx separate ruter med mindre trafik (70%)
- God cykelinfrastruktur, fx vejens overflade og bredde (66%)
- Cyklistvenlig indkvartering (61%)
- Gastronomiske tilbud (48%)
- Tilgang til offentlig transport (37%)
- Nem topografi, flad rute (32%)
- Rutens tematiske tilbud (30%)
- Udfordrende topografi, bakkede sektioner (17%)
- Cykelfaciliteter langs ruten, fx ladestandere, reparation eller cykeludlejning (13%).

Overordnet minder prioriteringerne fra de to grupper meget om hinanden, dog med den forskel at cykelturister på længere ture prioriterer cykelvenlig indkvartering på ruten.

Med hensyn til tilrettelæggelse af rejsen organiserede 89% deres cykeltur selv, mens 11% søgte hjælp hos en rejsearrangør.¹⁵

Cykelferierformer

Inden for de sidste 10 år er der sket en udvikling i forhold til, hvordan cykelturister holder ferie. Den klassiske cykelferie tager udgangspunkt i et langfartsmønster, hvor cykelturisten bevæger sig fra sted til sted med al sin bagage. Den nye type cykelferie tager udgangspunkt i en fast base på et hotel, Bed & Breakfast eller campingplads, hvorfra cykelturisten tager på udflugter fra.

Den klassiske cykelturist kører i gennemsnit flere kilometer om dagen end baseturisten - 70 km i forhold til 52 km for cykelturister med fast base.

Den klassiske cykelturist har en langt mere spontan tilgang til bookning af overnatning - 44% af overnatningerne bliver booket spontant, mens spontane overnatninger kun udgør 9% for cykelturister med fast base. Den klassiske langfartscykel ferie udgør dog stadig 66% af cykelturismen, mens basecykelturisterne udgør 34%.¹⁶

	Klassisk	Base
Andel af cykelturister	66%	34%
Antal overnatninger	6,7	6,4
Kilometer om dagen	70	52
Antal dage i sadlen	7	6
Procentdel af overnatninger spontant booket på rejsen	44%	9%

¹⁵ Burkhard Stork, den 16.11.22, og ADFC 2022, side 11 og 12

¹⁶ Jesper Pørksen 2.11.22, og ADFC 2022 side 11

Tabel 1: Forskelle på ”klassisk” og ”base” cykelturisme.¹⁷

Under pandemien (2020 og 2021) har der været en stor stigning i antallet af dags- og weekendture i form af korte cykelrejser typisk i lokalområdet.¹⁸

Cykelferiedestinationer

78% af cykelturisterne tilbragte deres ferie i Tyskland, mens 22% rejste til udlandet.

Tyskernes fem mest populære cykelferiedestinationer i udlandet er:

- Østrig (36%)
- Italien (33%)
- Frankrig (14%)
- Holland (11%)
- Schweiz (11%).¹⁹

I Tyskland er de mest populære ruter langs de store floder: Elben, Rhinen, Main og Donau. Det fremgår fx af følgende overblik over de mest benyttede cykelruter i Tyskland, hvoraf 7 ud af de 10 mest benyttede ruter løber langs floder. Naturen og ruternes længde tiltrækker mange cykelturister.²⁰

¹⁷ ADFC 2022 s. 11

¹⁸ ADFC, 2022, ADFC, 2021, Louise Böhrer 23.11.22

¹⁹ ADFC, 2022 side 14. Summerer til mere end 100% eftersom nogle cykelturister var i flere end et land

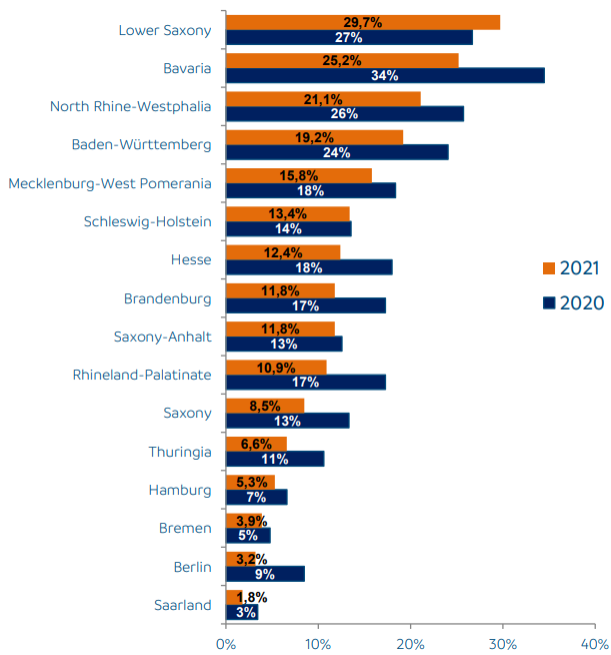
²⁰ Iris Hegemann, 16.11.22, og Burkhard Stork 13.11.22

Figur 7: De mest benyttede cykelruter i Tyskland 2021.²¹

De fire mest populære Bundesländer til cykelferie i Tyskland er Niedersachsen, Bayern, Nordrhein Westfalen og Baden-Württemberg. Disse er tilsvarende de fire mest befolkningsrige regioner, hvilket indikerer, at folk tit tager på cykelferie i det område, hvor de bor.

²¹ ADFC 2022, side 16

Figur 8: Hvilke stater cykler tyskerne i.²²

Figur 9: Befolkning per delstat i Tyskland. Hver blå firkant svarer til 250.000 indbyggere.²³

²² ADFC 2022 s. 14

²³ Diercke 2022

Udvikling i cykelturisme i Tyskland

ADFC klassificerer en cykelturist som en turist på cykel, der overnatter mere end tre nætter. I forhold til dette har antallet af cykelturister de sidste 10 år været stigende. I 2019 var der således 5,4 millioner cykelturister i Tyskland mod 4 mio. i 2014. Pandemien gjorde dog, at tallet faldt til 3,5 millioner i 2020 og 3,9 millioner i 2021.

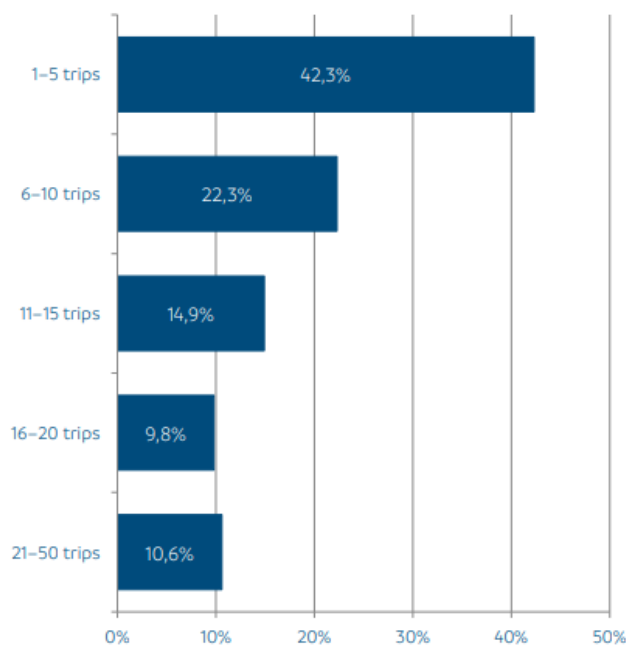
Figur 10: Udvikling i antal cykelturister fra 2014-2021.²⁴

Endagsrejser, enkeltovernatninger og weekendrejser er dog steget kraftigt både under og efter pandemien, og man forventer, at denne tendens fortsætter.

Halvdelen af alle tyskere (41,6 millioner) tog på mindst én dagstur på cykel i 2021. Alt i alt blev der foretaget omkring 441 million dagsture i 2021, og den gennemsnitlige tyske cykelturist var på 10,6 dagsture i 2021.²⁵

²⁴ ADFC 2022, side 6

²⁵ ADFC, 2022 side 4 og 6

Figur 11: Antal cykeludflugter pr. tysker i 2021.²⁶

Med hensyn til rejseperioden er der i de seneste år sket et skift hen mod højsommeren. I 2017-2019 startede de fleste deres cykeltur i april, maj eller juni. I 2020 og 2021 var der et klart skift i retning mod juli, august og september.

²⁶ ADFC 2022, side 4

Det tyske cykelrutenet

De tyske cykelrutenet består af tre kategorier:

Radfernwege – (langdistanceruter) er lokale eller regionale cykelruter. De har typisk et tema, som refererer til naturen eller omgivelserne, de går igennem. Fx [Nord-Ostsee-Kanal-Tour i Schleswig-Holstein](#):

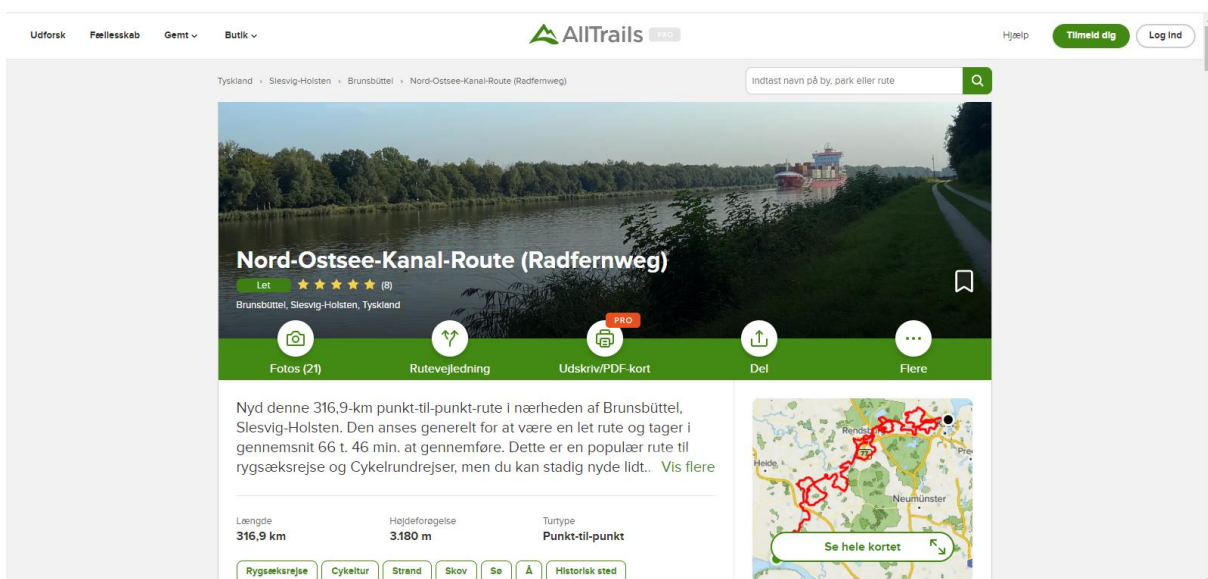

Foto: Screen dump af hjemmeside med præsentation Radfernweg Nord-Ostsee-Kanal-Tour i Schleswig-Holstein.

D-ruten – (D-ruter) er det nationale rutenetværk i Tyskland. Det udgøres af de regionale ruter. Indtil for to år siden var der ikke noget budget til rutenetværket, men der bliver nu investeret massivt i disse ruter.

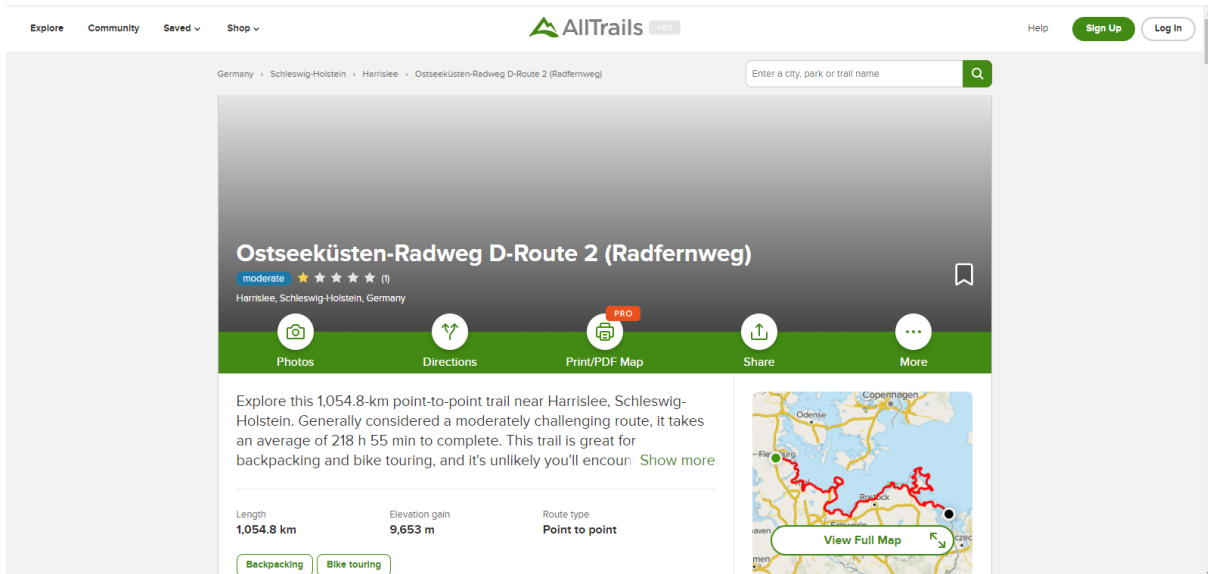

Foto: Screen dump af hjemmeside med præsentation af D-ruten Ostseeküsten-Radweg.

[Eurovelo](#) – er det europæisk cykelnetværk på tværs af Europa, som administreres af det europæiske cyklistforbund og finansieres af både EU-midler og nationale/lokale midler. I Tyskland er der 10 Euro-Velo-ruter.

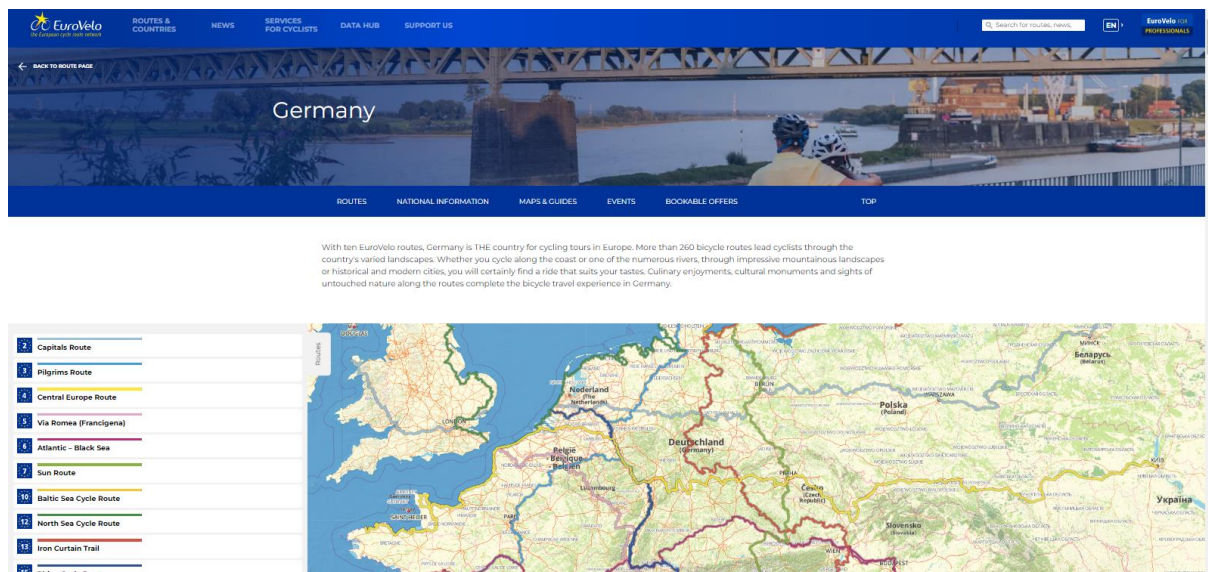

Foto: Screen dump af hjemmeside med præsentation af Eurovelo-ruterne i Tyskland. Der er 14 Eurovelo ruter i alt, hvoraf 10 har dele, der løber i Tyskland.

En given cykelsti kan sagtens tilhøre flere forskellige ruter på en gang. På nedenstående billede af vejvisning fra Leipzig kan man se, at der vejvises til forskellige ruter. Den blå undertavle med et 7-tal og stjerner indikerer Eurovelo 7 ruten, 4-tallet i et hjul indikerer D-rute nr. 4, og e'et indikerer cykelru-

ten langs Elben. Retningslinjerne for skiltning og rutevejvisning på cykelruterne blev fastlagt i 1988 og bliver fulgt på de fleste ruter i Tyskland.²⁷

Foto: Cykelvejvisning i Leipzig.²⁸

²⁷ Julia Wiegand 15.11.22

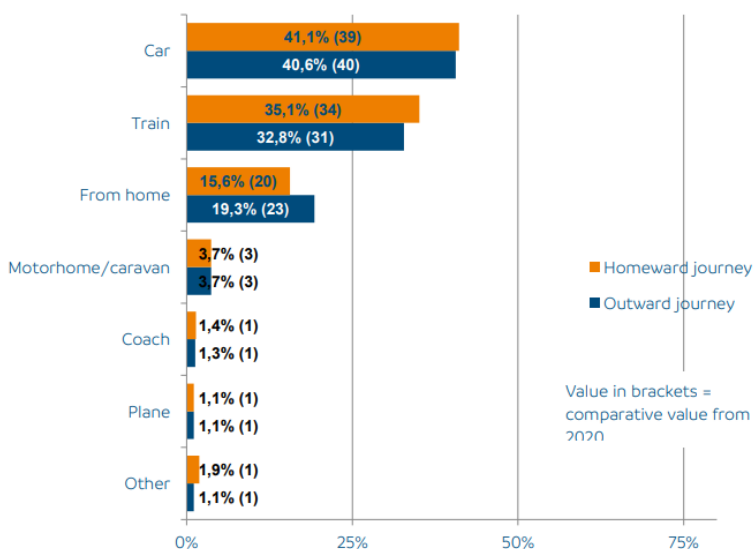
²⁸ Leipziger Volkszeitung, 2018

Cykelmedtagning

Cykel og bil

Tyske cykelturister starter ofte deres cykelferie med at køre i bil (41%) eller tog (33%), mens 19% starter hjemmefra.²⁹ Cykelturisterne er således villige til at flytte sig hen til deres destination med andre transportmidler. Cykelturisterne ligner dermed de øvrige tyske turister. Omkring 40% af tyskerne ankommer til deres feriedestination i bil.

Andelen af cykelturister, der flyver til destinationen, er dog radikalt anderledes end turister generelt, idet omkring 43% af de øvrige tyske turister flyver til destinationen, mens bare 1% af cykelturisterne flyver til destinationen.³⁰

Figur 12: Andelen af cykelturister der anvendte bil, tog, tog direkte hjemmefra, mobile home, fjernbus, fly eller andet på deres ud- og hjemrejse. Orange: Hjemrejse. Blå: Udrejse.³¹

²⁹ ADFC 2022, side 8

³⁰ VisitDenmark 2020, side 21

³¹ ADFC 2022, side 8

Cykel og tog

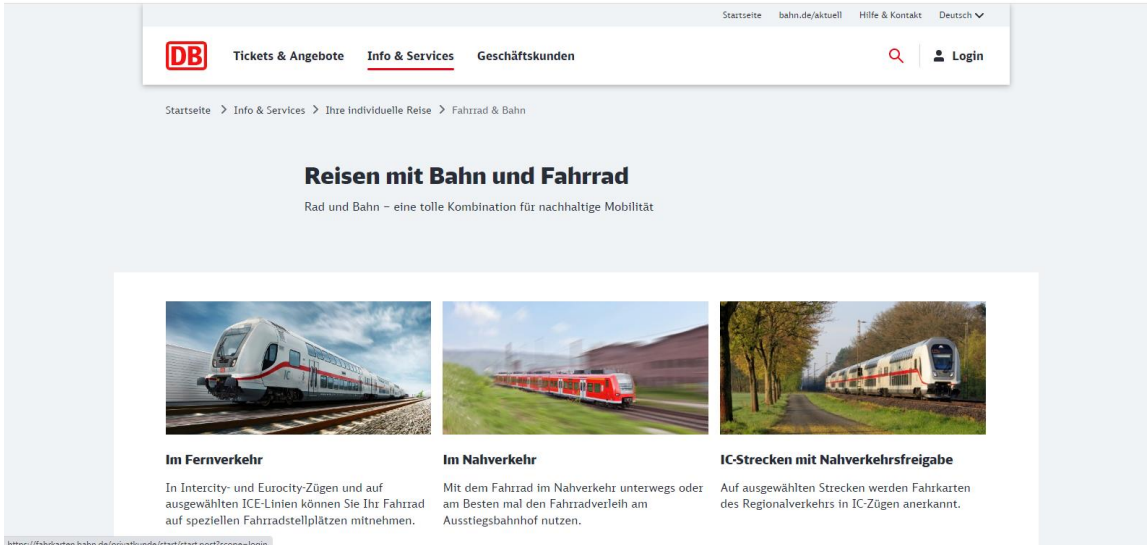

Foto: Deutsche Bahns side med information om medtagning af cykel.³²

Det er muligt at medtage cykler i intercitytog i Tyskland. Følgende fjerntog tillader cykler om bord:

- Højhastighedstogene ICE 3neo (8 stativer)
- ICE 4 (8 stativer)
- ICE t (3-6 stativer)
- Almindelige og nye IC-tog med stort cykel- (og bagagerum) rum (8-16 stativer).

De ældre ICE-tog tilbyder ikke cykelmedtagning, da det ikke er tænkt ind i designet af togene.³³

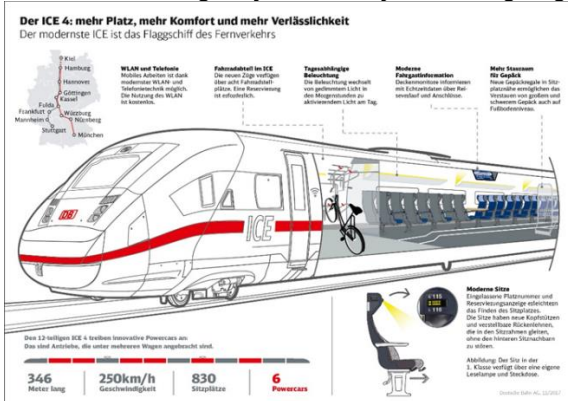

Foto: Tværsnit af et ICE 4 tog.³⁴

³² https://www.bahn.de/service/individuelle-reise/bahn_und_fahrrad?awc=14964_1670494358_1ffca77a1f6379f5bfcd726a9932f396&et_uk=360c7bf5c6004fa8b28868a799d19624

³³ <https://www.radfahren.de/story/ice-ic-fahrradmitnahme/>

³⁴ Bahnauskunft 2022

Foto: Billede af to cykler i et tysk ICE4-tog.³⁵

For at medtage en cykel i et tysk intercitytog behøver man to ting udover sin egen billet – en billet og en reservation for cyklen. En cykelbillet og en cykelpladsreservation koster 9€. En cykelpladsreservation uden cykelbillet (for rejsende med BahnCard 100) koster 4€.

I regionaltogene afhænger prisen af, hvilket bundesland man rejser i, men prisen svinger mellem 0€ og 6,5€.

Der er ikke garanti for at kunne tage sin cykel med i regionaltogene, hvis de er fulde. Man kan købe sine billetter i DB Navigator App og i de regionale trafiksekskabers apps, men der er ingen mulighed for at reservere plads.³⁶

I nogle af de større byer er cykelmedtagning i togene ikke tilladt i myldretiden – fx i Hamborg og München, mandag til fredag mellem kl. 6 og 9 og mellem kl. 17 og 18.

³⁵ <https://www.radfahren.de/story/ice-ic-fahrradmitnahme/>

³⁶ <https://www.bahndampf.de/deutsche-bahn/fahrrad>, https://www.bahn.de/service/individuelle-reise/bahn_und_fahrrad/rad-nahverkehr#alle, <https://assets.static-bahn.de/dam/jcr:ee3cdd24-f09c-4de6-9716-a0c88d5a4ad5/Preise%20%20Regelungen%20Fahrradmitnahme.pdf>

Cykelmedtagning	Booking og pris
DB Fjerntog fx Berlin-Hamborg	<ul style="list-style-type: none"> • Få cykelpladser i ICE, IC og EC tog • Pris: 9€ og inkluderer en cykelplads
Regionaltog fx München-Nürnberg	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen begrænsninger på medtagning af cykler i regionaltog • Pris: mellem 0€ og 6,5€ afhængig af bundeslandet
Grupperejser i fjern- og regional-tog	<ul style="list-style-type: none"> • Cykelgrupper skal reservere deres rejse i fjerntog på forhånd, og i lokaltog, hvis de er fem eller flere
Internationale tog	<ul style="list-style-type: none"> • Flere togoperatører tillader medtagelse af cykel i toget • Der kræves en international cykelbillet, som koster 9€

Tabel 2: Cykelmedtagning i toget i Tyskland.³⁷

Ved grupperejser (fra 5 cykler) skal man reservere pladser i både intercity og regionaltog. Dette gøres fysisk ved salgsstederne eller gennem et servicenummer.

Udover at sikre information om, hvordan og på hvilke vilkår man kan medtage cykler i togene, promoverer DB ikke cykelmedtagning i togene.³⁸

³⁷ https://www.bahn.de/service/individuelle-reise/bahn_und_fahrrad/rad_gruppe

³⁸ <https://berlin.adfc.de/artikel/mit-rad-und-bahn-pendeln-fuer-die-verkehrswende>, <https://zukunft-fahrrad.org/brancheninitiative-fahrrad-und-bahnen/>, <https://www.vcd.org/startseite/newsroom-uebersicht/vcd-verkehrswende-blog/fragen-und-antworten-so-klappt-es-mit-dem-fahrrad-in-der-bahn>, <https://www.system-bahn.net/archiv/fahr-rad-zum-zug-umsteigen-fuer-die-verkehrswende/>

Organisering og finansiering af cykelturisme i Tyskland

Aktører

Udvikling af og investeringer i cykelturisme i Tyskland er drevet ud fra et ønske om at skabe arbejdspladser og udvikle områderne uden for de store byer økonomisk. Og der er penge og arbejdspladser i cykelturisme i Tyskland. Tilbagebetalingsgraden på investeringer i cykelturisme er ifølge flere af de kilder, som har bidraget til kortlægningen, tre euro for hver euro, der investeres i cykelturisme i Tyskland.

Länder-ministerierne investerer med ønsket om at skabe udvikling og arbejdspladser i deres respektive regionale turistorganisationer. Disse regionale turismeorganisationerne er eksperter i turisme, i cykelturisme og i at skabe interessante ruter og markedsføre dem. De ser en rute som et samlet produkt, hvor mange forskellige komponenter skal spille sammen, for at det bliver en succes.

Turismeorganisationerne driver dog ikke ruterne, men hyrer operatører til at drive de enkelte ruter. De er ansvarlige for at sikre et godt produkt – fra et sammenhængende rutenetværk til vedligeholdelse, markedsføring, overnatning, mad, service, rutevejvisning osv. Operatørerne skaber destinationerne og vedligeholder dem efterfølgende.

Ofte knyttes ruterne til et tema med udgangspunkt i naturen, historien eller lign. Operatørerne bliver derefter betalt efter, hvor mange cykelturister der bruger ruterne. For det meste er det en sammenlutning af lokale turistforeninger, som går sammen om at drive, vedligeholde og markedsføre ruterne.³⁹

Opskriften på succes er samarbejde på tværs af de forskellige bundesländer mellem de regionale og lokale turismeorganisationer. Succesfulde ruter har vist sig at være ca. 160 km lange. Et eksempel er en succesfuld rute er Falkenstein-ruten i Bayern.⁴⁰

³⁹ Interview med Louise Böhrer, 23.11.22, og BMWi, 2009 s. 151-153

⁴⁰ Interview med Louise Böhrer, 23.11.22, og Iris Hegemann, 14.11.22

Figur 13: Oversigt over Falkenstein-ruten, der er en tematisk cykelrute i Bayern, som følger en gammel jernbane. Markedsført med teksten "En cykelsti med historie".⁴¹

Et nationalt (føderalt) samarbejde omkring cykelturisme i Tyskland er først kommet i stand gennem de sidste par år. Bundesministerierne har tidligere koordineret planlægning af cykelinfrastruktur, men deres indsats har generelt været relativt begrænset. Inden for de sidste par år har de dog fået en mere aktiv rolle. Følgende aktører spiller en rolle i forhold til organisering af cykelturisme i Tyskland.⁴²

Organisation	Dansk	Niveau	Ansvarsområde
ECF – European Cyclists' Federation	Det europæiske cyklistforbund	EU NGO	EuroVelo-ruterne og skiltning af disse.
Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz	Bundesministeriet for Økonomi og Klima	Nationalt Offentlig myndighed	Turismefremme, finansiering af studier inden for cykelturisme.
Bundesministerium für Digitales und Verkehr	Bundesministeriet for Digitalisering og Transport	Nationalt Offentlig myndighed	De nationale D-ruter, finansiering af cykelinfrastruktur. Herunder ligger også Bundesamt für Güterverkehr, der er interviewet til dette studie, og som leder D-ruteinitiativet.
Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, nukleare Sicherheit und Verbraucherschutz	Bundesministeriet for Miljø, Naturbeskyttelse, Reaktorsikkerhed, og Forbrugerrettigheder	Nationalt Offentlig myndighed	Støtter små regionale projekter indenfor turisme og natur, fx Klimaschutz durch Radverkehr". De finansierer mellem 40-90% af projektudgifterne.
ADFC (Allgemeiner Deutscher Fahrrad Club)	Det tyske cyklistforbund	Nationalt NGO	Årlig dataindsamling og brugerundersøgelser, information, ruteplanlægning, klassificering og certificering af cykelturisme.
DTV - Deutscher Tourismus Verband	Tysklands turismeforening	Nationalt NGO	Analyserer markedstendenser indenfor cykelturisme, rådgiver ministerier ift. cykelturisme. Re-

⁴¹ BayernBike 2022

⁴² Opbygget med udgangspunkt i BMWi 2009, BMWi 2017, ADFC 2021b, ADFC 2021c, Louise Böhrer, 23.11.22, og Julia Wiegand, 15.11.22

			præsenterer Landestourismorganisationerne.
Bundesländer ministerier fx: Ministerium für Wirtschaft, Verkehr, Landwirtschaft und Weinbau, Rheinland-Pfalz	Regionale ministerier i hvert enkelt bundesland. Kan sammenlignes med Teknik- og Miljøforvaltninger	Regionalt Offentlig myndighed	Ansvarlig for en bred vifte af områder: Finansiering, netværksplanlægning, kommunikation og anlæg. Den vigtigste aktør, da cykelturisme hovedsageligt ligger på länderniveau. I hvert bundesland har ministerierne forskellige navne og ansvarsområder.
Landestourismusorganisation: fx Tourismus-Marketing Brandenburg	Regionale organisationer for turismefremme	Regionalt	Markedsfører det tilsvarende bundesland som destination for cykelturisme. Er typisk finansieret af bundesländerministerierne.
Tourismusverbände: fx Tourismusverband Naturpark Altmühltal	Lokale rejseportaler, kan fx sammenlignes med Destination Vadehavskysten	Lokalt	Markedsfører et givet lokalområde.
Operatører: fx Projektbüro Emsradweg	Lokale operatører som administrerer en given cykelrute	Lokalt Privat selskab	Får bonus alt efter hvor mange cykelturister, der benytter den rute, de administrerer, og hvis ruten kommer i "Deutschland per Rad entdecken".
Radreiseveranstalter: fx Die Mecklenburger Radtour	Lokale rejsebureauer som organiserer cykelrejser	Lokalt Privat selskab	Organisering af cykelrejser.

Tabel 3: Organisationer og deres ansvarsområde.

Finansiering

Som nævnt ovenfor er investeringer i cykelturisme i Tyskland drevet af et ønske om at skabe arbejdspladser og regional vækst og udvikling. Finansieringen kommer således hovedsageligt fra forskellige bundesländer-ministerier

Bundesamt für Güterverkehr (del af det føderale transportministerium) har dog etableret en pulje på 45 millioner euro for 2020-22. Puljen giver hovedsagelig støtte til udbygning af den nationale cykelinfrastruktur (D-ruterne) og marketing af dem. Kommuner og byer kunne søge puljen, og der har været rigtig stor interesse for at søge - der kom tre gange så mange ansøgninger, som der var midler. Derudover arbejder Bundesamt für Güterverkehr også på en bedre national digitalisering af de tyske cykelruter⁴³

Samfinansiering, hvor fx både en kommune og den regionale regering deler omkostningerne til at forbedre cykelinfrastrukturen til både turisme og hverdagscykelstier, har vist sig at have stort potentiale. Der er mange mulige konstellationer, også med samarbejde på tværs af regioner eller med EU-midler.⁴⁴

⁴³ <https://bmdv.bund.de/SharedDocs/DE/Artikel/STV/Radverkehr/foerderprogramm-radnetz-deutschland.html> + Julia Wiegand, 15.11.22

⁴⁴ Louise Böhrer, 23.11.22, og Iris Hegemann, 14.11.22

Formidling af mulighederne for cykelturister i Tyskland

God markedsføring er lige så vigtig som en rute af høj kvalitet. Produktet som helhed skal også markedsføres.

Der er ingen officiel national promovning af cykelturisme i Tyskland. En koordineret, national marketingstrategi for cykelturisme er først ved at blive udviklet.

Kun 10% af tyskernes cykelferier planlægges gennem bureauer, og disse er typisk cykelferier i Fjernøsten eller på andre kontinenter. Størstedelen af cykelferierne planlægger tyskerne således selv.⁴⁵

De fleste tyske cykelturister vælger deres destination efter personlig anbefaling med udgangspunkt i hjemmesider, der promoverer de forskellige ruter. Hjemmesiderne sikrer gennem information og ruteplanlægningsværktøjer, at det er nemt og enkelt for tyskerne at planlægge deres cykelferier. Salget og brugen af fysiske kort er stagneret.⁴⁶

Det nationale cyklistforbund, ADFC, har siden 1999 sikret uafhængig formidling af cykelturisme i Tyskland og har udviklet et nationalt ruteplanlægningsværktøj.⁴⁷

Deutschland per Rad entdecken

I 1999 udgav ADFC for første gang magasinet "Deutschland per Rad entdecken" (Opdag Tyskland på cykel), hvor de samler information om de forskellige tyske ruter og tilbud på tværs af de forskellige bundesgrænser. Magasinet udkommer hvert andet år.

Den seneste udgave er fra 2021 og findes både som trykt magasin, som kan bestilles gratis, og som e-magasin.

⁴⁵ Burkhard Stork og Ines Hegemann 14.11.22

⁴⁶ Louise Böhler, 23.11.22

⁴⁷ Bundesamt für Güterverkehr

Fotos: Forsiden og første opslag af magasinet ”Deutschland per rad entdecken (Opdag Tyskland på cykel) 2021.⁴⁸

Der er også en hjemmeside, hvor ADFC har samlet al information om cykelruter i Tyskland:

Foto: Screen dump af hjemmesiden <https://www.deutschland-per-rad.de/> - Tyskland på cykel.

På hjemmesiden finder man bl.a. en ruteplanlægger, hvor man kan taste ind, hvor og hvordan, man gerne vil holde cykelferie i Tyskland – langtur eller basetur, eller om man fx udelukkende vil cykle på:

- ADFC-klassificerede ruter

⁴⁸ https://www.deutschland-per-rad.de/catalog_16475769/index.html#0

- Alperuter
- Baneruter
- Flodruter
- Grænseruter
- Kulturruter
- Bjergruter.

Foto: <https://www.adfc-radtourismus.de/radtouren/routen-regionen/> .

Søger man fx på kulturruter i hele Tyskland, får man en række muligheder:

Foto: <https://www.adfc-radtourismus.de/bremen-worpswede-runde/> .

Hver enkelt rute er derefter beskrevet i detaljer.

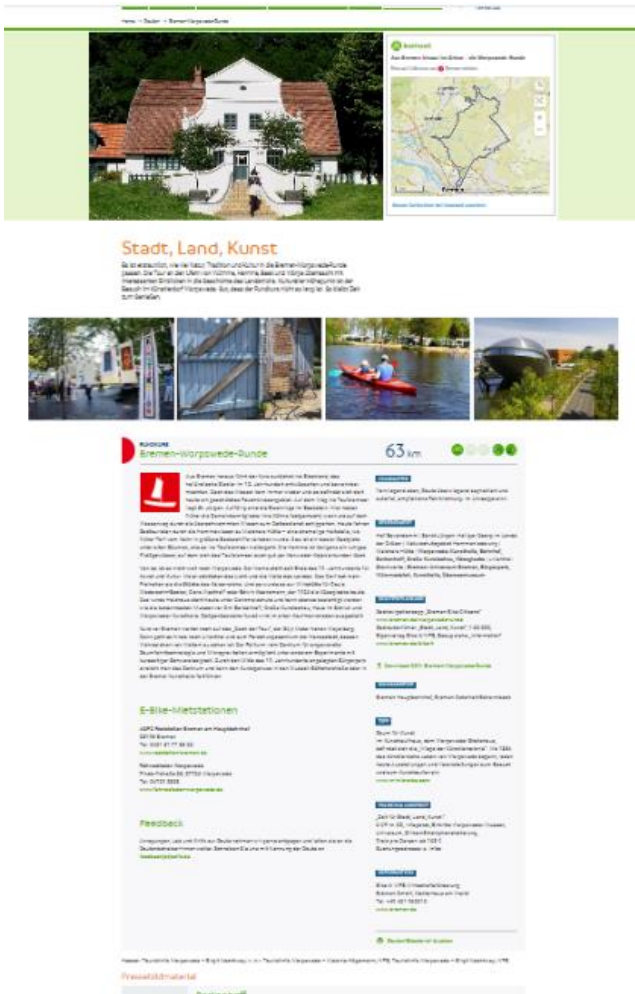

Foto: <https://www.adfc-radtourismus.de/bremen-worpswede-runde/>

På hjemmesiden finder man også praktisk information om cykler, bagage, kort og ruteplanlægning osv. – kort sagt har ADFC samlet alt, man behøver på ét sted.

Publikationen og hjemmesiden er finansieret med en blanding af ADFCs egne midler, midler fra turistorganisationerne og operatørerne bag de forskellige ruter.

ADFC har også en kvalitetsvurderingsordning, hvor de giver ruterne op til 5 stjerner alt efter, hvor god kvalitet ruterne er.

Foto: ADFC-kvalitetsmærke for cykelruter

Bett+Bike

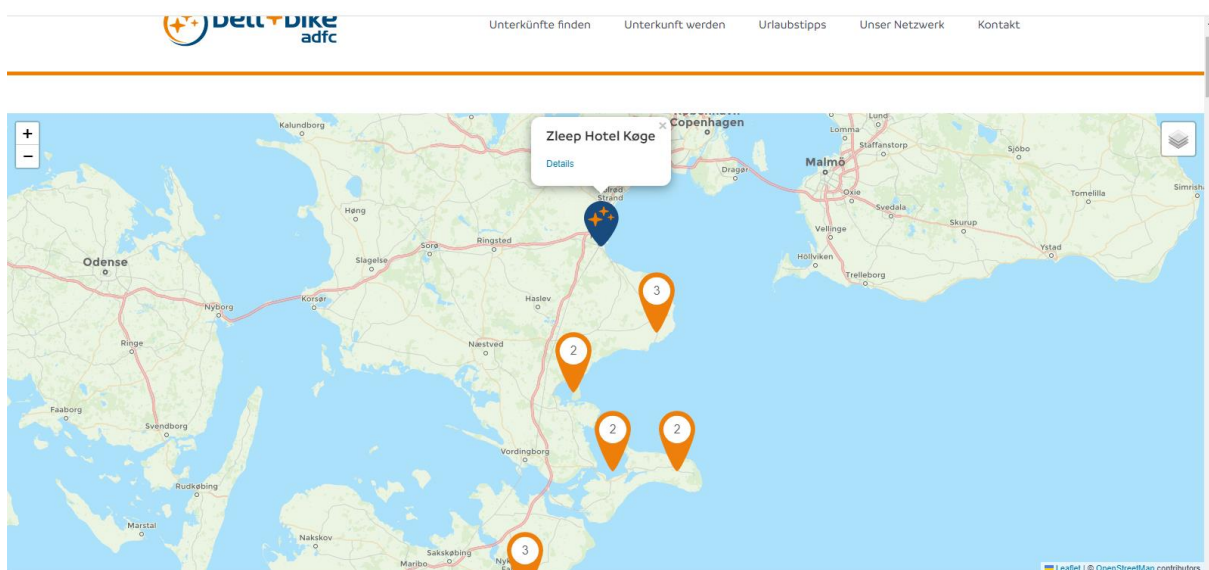
For 25 år siden udviklede ADFC certificeringsordningen Bett+Bike (Seng+Cykel), som sikrer cykelturister cykel- og cyklistvenlige overnatningstilbud. Siden da er det blevet et af de vigtigste mærker for kvalitetsindkvartering for cyklister. De efterspurgte faciliteter omfatter fx aflåselige og vejrbestandige depotrum eller fyrrum med mulighed for tørring af vådt tøj. Værktøj og reparationsfaciliteter skal også stilles til rådighed hos Bett+Bike.

The screenshot shows the Bett+Bike website interface. At the top is the logo and navigation links: 'Unterkünfte finden', 'Unterkunft werden', 'Urlaubstipps', 'Unser Netzwerk', and 'Kontakt'. Below the navigation are two main sections: 'Unterkünfte finden' (Find accommodations) and 'Unterkunft werden' (Become a host). The 'Unterkünfte finden' section features a map icon and a button 'Jetzt Bett+Bike-Unterkünfte finden!'. The 'Unterkunft werden' section features a certificate icon and a button 'Jetzt Bett+Bike-Unterkunft werden!'. Below these is a search bar with the text 'Suche nach Bett+Bike-Unterkünften:' and several dropdown menus for 'Alle Länder', 'Alle Bundesländer', 'Ort', 'Radfernwege', and 'Naturräume', along with a 'Suchen' button.

Foto: <https://www.bettundbike.de/> .

Via Bett+Bike kan man søge og finde ADFC-certificeret, cykelvenlig overnatning på alle tyske ruter samt i udlandet – også i Danmark:

The screenshot shows a map of Denmark on the Bett+Bike website. The map is centered on the eastern part of the country, showing major cities like Copenhagen, Malmø, and Odense. Several orange location markers with numbers (2 and 3) are placed on the map, indicating certified accommodations. A blue location marker for 'Zleep Hotel Køge' is also visible. The map includes a search bar at the top and navigation links.

Foto: <https://www.bettundbike.de/radweg/nr-9-gedser-helsingoer>.

D-routen

Bundesamt für Güterverkehr promoverer de nationale D-ruter, og det er planen, at de skal arbejde sammen med Länderne for at forbedre den nationale cykelinfrastruktur.

Tourismus verband og Deutsche Zentrale für Tourismus promoverer cykelturisme i udlandet, men ikke i stor grad.

Onlinemarketing bliver også foretaget af Landesturismeorganisationerne, som nogle gange udvikler apps til deres respektive regioner.⁴⁹

Cykelturisterne anvender også i stigende grad internationale digitale planlægningsværktøjer som fx:

- Google Maps
- Komoot
- Bikemap
- Bike Citizens
- Cyclers Navigation
- Bicycle Route Navigator
- BikeMaps.org⁵⁰
- MapOut.

⁴⁹ Louise Böhler, 23.11.22, og Iris Hegemann 14.11.22

⁵⁰ <https://www.treadbikely.com/the-7-best-cycling-mapping-route-planning-apps/>

Kilder

Organisation	Kontakt	Dato for interview	Organisationens ansvarsområde
Dansk Cykelturisme	Direktør Jesper Pørksen	Interviewet 2. november 2022.	Dansk Cykelturisme er eksperter i cykelturisme i Danmark.
Deutscher Tourismusverband DTV	Iris Hegemann, Leitung Kooperationen & Fachthemen. Hun arbejder med alle aspekter i relation til transport og turisme. Cykelturisme er en del af hendes ansvarsområde.	Interviewet 14. november 2022.	Deutscher Tourismusverband DTV er en turismparaplyorganisation af lokale, regionale og landsdækkende turismeorganisationer og repræsenterer samlet set alle dele af turismebranchen.
Bundesamt für Logistik und Mobilität Geschäftsstelle Radnetz Deutschland	Rådgiver inden for cykel-fremme.	Interviewet 15. november 2022.	Myndigheden for gods-transport er en del af det tyske transportministerium og er bl.a. ansvarlig for finansiering af cykelinfrastruktur. De driver også det nationale Mobilitetsforum, som er en del af den nationale tyske cykelstrategi "Cykelnation Tyskland 2030".
Zweirad-Industrie-verband ZIV	Direktør Burkhard Stork. Stork er tidligere direktør for ADFC, det tyske Cyklistforbund og ekspert i cykelturisme.	Interviewet 16. november 2022.	Zweirad-Industrie-Verband er den tyske brancheorganisation for cykel-, e-cykel-, komponent- og cykeltilbehørsindustrien.
ADFC (Allgemeiner Deutscher Fahrrad Club)	Forbundschef Louise Böhler	Interviewet 23. november 2022.	ADFC svarer til Cyklistforbundet i Danmark.
Bundesverband Zukunft Fahrrad e.V.	Politisk chef Alexander Rosenthal	Interviewet 07. december 2022.	Bundesverband Zukunft Fahrrad er en sammenslutning af innovative virksomheder fra alle områder af cykelindustrien: Tjenesteudbydere, producenter, forhandlere, digitale startups og leverandører. Fokus er på serviceområdet.

Følgende publikationer og kilder er anvendt i rapporten:

Rapport	Udgivelsesår	Udgivet af	Beskrivelse
ADFC-Radreiseanalyse (på tysk) ADFC Bicycle Travel Analysis (på engelsk)	2022	ADFC – Allgemeiner Deutscher Fahrrad Club	Kortlægning og analyse af cykelturisme i Tyskland med data for 2021. Udgives årligt af det tyske cyklistforbund.
ADFC-Radreiseanalyse	2021	ADFC – Allgemeiner Deutscher Fahrrad Club	Kortlægning og analyse af cykelturisme i Tyskland med data for 2020. Udgives årligt af det tyske cyklistforbund.
Bahnfahren mit Fahrrad - in welchen Fernzügen geht's?	2022	Radfahren.de	Guide til at tage sin cykel med i toget.
BayernBike - "Regensburg-Falkenstein-Radweg - Bahntrassenradeln par excellence"	2022	BayernBike	Kort, information over muligheder og transport på Falkenstein-ruten tæt på Regensburg i det østlige Bayern.
Camping und Fahrradtourismus in Deutschland	2017	BMW i, Bundesministerium für Wirtschaft und Energie	Svar på forespørgsel fra bundestagspræsidenten omhandlende organisation af cykelturisme i Tyskland.
DB Fahrrad-Mitnahme: Preise, Reservierung, Buchung	2022	BahnDampf	Guide til reservering, booking og priser på cykelmedtagelse i tog.
Deutschland - Bevölkerung der Bundesländer – Kartogramm	2022	Diercke	Kort over Tyskland.
Fahrrad im Nahverkehr mitnehmen	2022	Deutsche Bahn	Regler for medtagelse af cykel i lokaltog.
„Fahr-Rad-zum-Zug“: Umsteigen für die Verkehrswende	2020	System Bahn	Artikel om cyklens rolle i omstillingen til mere bæredygtige transportformer.
Fahrradmitnahme für Gruppen	2022	Deutsche Bahn	Regler for medtagelse af cykel for grupper.
Fahrradmitnahme in Deutschland	2022	Deutsche Bahn	Oversigt over cykelmedtagelse i de forskellige bundesstater..
Finanzierung: Förderung des Radwegbaus durch den Bund: Sonderprogramm „Stadt und Land“	2021b	ADFC – Allgemeiner Deutscher Fahrrad Club	Guide fra ADFC til kommuner omhandlende føderal støtte.
Finanzierung: Förderung des Radwegebaus durch	2021c	ADFC – Allgemeiner Deutscher Fahrrad	Guide fra ADFC til kommuner omhandlende

den Bund: Förderprogramme und Ansprechpartner		Club	føderal støtte.
Fragen und Antworten: So klappt es mit dem Fahrrad in der Bahn	2020	VCD	Artikel om medtagning af cykler i toget.
Grundlagenuntersuchung Fahrradtourismus in Deutschland	2009	Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie	Rapport om infrastruktur, marketing og aktører inden for cykelturisme udgivet af Ministeriet for økonomi og teknologi.
Geschichte Fahrradtourismus	2022	Fahrradbibliothek	Cykelbiblioteket i Dresden blev startet i 1992 og indeholder materialer om turisme- og fritidscyklng i Tyskland gennem tiden.
ICE 4	2022	Bahnauskunft	Teknisk oversigt over ICE 4 toget.
Mit Rad und Bahn: Pendeln für die Verkehrswende	2020	ADFC	Om cykelmedtagning i Berlin og Brandenburg.
Radverkehrsanalyse Brandenburg	2011	Tourismus Marketing Brandenburg	Cykeltrafikanalyse Brandenburg.
Reisen mit Bahn und Fahrrad	2022b	Deutsche Bahn	Oversigt over muligheder for at tage cyklen med i toget.
Tausende neue Wegweiser für Radwege im Raum Leipzig	2018	Leipziger Volkszeitung	Lokalavis i Leipzig.
TYSKLAND: Turisme og bæredygtighed	2020	VisitDenmark	Rapport om tyskernes forhold til bæredygtighed og ferier.
Verkehrsverbände und bahnbranche veröffentlichen diskussionspapier „brancheninitiative fahrrad und bahnen“ und geben damit verkehrspolitischen impuls	2022	Zukunft Fahrrad	Artikel om politiske diskussioner ift. Kombination af cykel og tog.